

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Izhaja 6. in 20. vsakega meseca na celi polji in velja do konca sočega leta 2 gld.
Naročnino in doplase sprejema začasni odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ v Ljutomeru.

Štev. 6. V Mariboru 20. avgusta 1874. Letnik II.

Vabilo k prvemu občnemu zboru „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“,
ki bode letos v Mariboru **21. in 22. septembra** s
tem-le dnevnim redom:

1. dan:

- a) vprašanja v graškej deželnej učiteljskej konferenci z ozirom na priobčene normalne učne načerte;
- b) imenovanje narodnih učiteljev;

2. dan:

- a) obravnavanje o zadevah našega „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“

Dragi nam gospodje kolege! Uže se nam h koncu nagiblje šolsko leto ter kmalo bodemo zapuščali svetišča narodne omike. Šolska detca se bode o počitnicah slobodno cele dni doma razveseljevala, učitelji pa si pojdemo krepčat pluča v čisti zrak izmej šolskega zidovja o prijetnih jesenskih dnevih, da energično zopet nastopamo šolske odre čez 45 dnij.

Istina je, ka nihče nejma pravice, da bi nam le éno žal besedico rekel, ako zadostujemo veliko zahtevajočim postavam in ukazom narodnih šol; toda pravemu narodnemu učitelju slovenskemu mora biti v serci globoko in neizbrisljivo zapisan še drug ukaz, kateri nam vелеva, ka nam je često ukreniti tudi neobligatno pot, da neustrašeno branimo v principu prav dobre in za 19. stoletje neogiblivo potrebne šolske postave, je na podlagi prave pedagogike dopolnujemo in z vso mogočo silo delujemo, da se kmalo povsod upeljó.

Da katerikoli narod gmotno ter duševno ne propade, treba mu skerbeti, da ne zaostane v omiki za drugimi narodi. Tega nas jasno uči historija vseh časov. Mi Slovenci še do sedaj

nejsmo mogli prijeti do kulture, direktna pot do nje pa so nam vsakako nove šolske postave od 25. in 14. maja 1868. in 1869. leta. Srečnej bodočnosti našega naroda po teh postavah pa smo jestveno in pravo podporišče mi narodni učitelji. Za to ogromno delovanje in vzvišeno nalogo pa nam treba večjih sposobnostij in večje slobode, nego bi kedo mislil; naše sile morajo imeti svoje žarišče v šoli, kjer se mora koncentrovati vsa naša aktivnost. Vse to nam dajó in garantujó nove šolske postave. Ako se Slovenec neče tvegati narodnega jestvovanja svojega, mora se brezpogojno udati javnej narodnej omiki, brez katere mu nej upati eksistence svoje.

Naš učiteljski stan kot tak, ki mora imeti potrebno omiko, kot tak, ki se mora slobodno gibati v edinem šolstvenem delovanji, ima precej sovražnikov, ki bi radi nas učitelje vsako minuto uničili. Ti izolatorji nam često vežó roke, da bi le bil nemogoč šolski napredek. Nekateri izmej njih bi nas radi po starej navadi rabili za svoje namene.

Kakor se pa v vsakem drugem oziru največ da doseči „viribus unitis“, baš tako pa tudi mi moremo prijeti do našega smotra z združenimi močmi. Zato pa smo si osnovali „Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“, da skupno delujemo za šolstveni napredek. Našemu društvenemu organu je sveta zadača, da opozorujemo v njem drug družega. Odbor našega društva baš danes kliče v Maribor k 1. občnemu zboru „vseh slovensko-štajerskih učiteljev“, da ondi z energično besedo to dosežemo, če sar se ne da doseči s peresom po žurnalih, kakor tudi ne s posameznimi konferencijami, z zborovanjem po samoterih šolskih okrajih.

Velike važnosti za naše šolstvo bode letošnja deželna učiteljska konferenca v Gradci 23. septembra. Na naših odposlancih je, kako da se obravnajo tehtna vprašanja, ki se bodo reševala pri tej konferenci. V ta namen hoče odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ baš 2 dneva preje in sicer na najprimernišem kraji aranžirati 1. občni zbor, da bode gg. odposlanecem prilika, ka se gredoč udeležé našega shoda ter ondi izvedo občno željo svojih kolegov, ki jih pošiljajo tja, da bi jih strokovniško in serčno zastopali v Gradci. Vprašanja, katera bodo reševali naši gg. odposlanci pri graški konferenci in katera se bodo tudi v Mariboru pretresovala, so ta-le:

1) Ali je primerna strokovniška zistema po viših stopinjah narodne šole?

2) Kako naj se uravna tednica (wochenbuch) in kaj naj obsega posebno z ozirom na oddelke in samoučenje, kakoršni so zaznamovani v normalnih učnih načertih?

3) Po katerih načelih se je ravnati pri narekovanji domačih nalog z ozirom na direktno podučevanje in samoučenje detce, kakoršno je osnovano po normalnih učnih načertih?

4) Katere šolske knjige (slovenske, nemške) ugajajo za

izpeljavo normal. učnih načertov, in ako sedanje ne zadostujó, po katerih načelih naj se sestavljajo nove šolske knjige za vsak predmet z ozirom na razne verste narodnih šol in za razne šolske razrede in oddelke?

5) Katera so pripravna sredstva, da se upeljuje prava disciplina?

Dalje se bode bavila graška učiteljska konferenca:

- a) z določevanjem učnega načerta pri nemškem poduku na utrakvističnih narodnih šolah;
- b) z določevanjem učnega načerta pri eno-, dvo- in trirazrednih narodnih šolah sè slovenskim učnim jezikom z ozirom na priobčene normalne učne načerte.

Naše zborovanje v Mariboru bode torej jako važen moment za uplivanje na gg. odposlance za graško učiteljsko konferencijo. Vestni gg. odposlanci se bodo vsakako brigali za naše zborovanje ter se po vsej mogočosti potrudili, da bodo pričujoči pri našem zborovanji, da izvedo občno menenje naše. Glavna zadača mariborskega zbora našega bode pa sicer ta, da se posvetujemo o prihodnji uredbi našega narodnega šolstva ter pokažemo, da smo uneti za splošni napredek.

Konečno torej izrekamo gorečo željo, da po mogočosti prijdete v Maribor k občenemu zboru vsi gg. udje našega društva, vsi gg. učitelji na slovenskem Štajerji, gg. naročniki našega organa, gg. učitelji in gospodične učiteljice narodnih in srednjih šol po vsem Slovenskem. Počasté naj nas sè svojo pričujočnostjo, tudi mnogi naši drugi slovanski sobratje in naši nemški kolege in sploh tudi vč. podporniki našega društva, prijatelji in prijateljice našega šolstva.*)

Začasni odbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“.

V Ljutomeru 10. avgusta 1874.

† Tone Flis.

Življenje je vendar lepo, kadar se človeku posreči najti si stalo, na katerem blagotvorno delati zamore za večjo skupnost; slovo na robu življenja od življenja, v katerem je človek s Tihom rekel: *nulla dies sine linea*, povzdigovati mora umirajoče sree in smrtni angelj smehlja je zatisne oči človeku, kateri je življenju plačal poln tribut.

Živimo v času, v kojem sebičnost vlada in redki so človeki, kojim bi bil njihov stan manj molzna krava, kakor pa veselje in potrebnost, da se izpolnijo na koristen način ure življenja, kojim je stan ni njegovo delo vse, kojemu se celó darujejo in v katerem le so celi človeki. Ven v trušen svet obeša zdajšnji svet svoja dela, hlastno hrepeni po kaki zvezdi odliko-

*) Glej razne naznanila v oddelku „novic“ te št.

vanzo in leto odlikovanja večini ostroga, ki jih priganja k delu. Tiho delovanje na polji, ki si ga je človek izbral, mirna zadovoljnost z vspehi delovanja, se redkekrati najde in če se najde, kedo ve ceniti takega človeka za časa njegovega življenja? Le kedar ga nij več med nami, vidimo, kaj je umrli storil, tedaj še le vidimo lepe strani njegovega značaja, tedaj še le vemo, da čednost, navdušenost za kak lep ideal i v krotki mirno svojo pot hodeči duši bivati zamore in tedaj še le izdihnimo: škoda zanj!

Tak miren, priden mož je bil Tone Flis, nadučitelj v Laškem tergu na Štajerskem. Če komu veljajo gori pisane besede, tak njemu. Kot učitelju bila mu je šola najljubše veselje. Rad je bival med paglavci in paglavkami, dajoč jim orodje za prihodnje življenje. Tem bolje terdodučnež, tem več si je prizadeval, spraviti ga na drug tir. Redkokrat je kaznoval. Reče se lahko, da je našel stališče, na katerem še strogo in ljubeznjivo ravnanje z učenci rokuje. Imel je enkrat fanta v šoli, ki je že zgodoma kazal, da asperira na ječo. Vse dobre besede so našle gluh ušesi, moral ga je strogo kaznovati, ker občna volja teržanov je to tirjala. Kaznoval ga je, ali se solznimi očmi. Bil je ranjki prijatelj petja, rodil se je v naši Švici in v tej pozna vsaka hiša, kako muzikalno orodje, petje je doma v šolčavskih hribih.

Združeval je tedaj s podučevanjem petje, in kadar smo bili pridni, (ranjki je namreč iz tega pisca bučo vpravnaval,) prinesel je novo pesen in komaj je čakal mladi korus, da odbije 3. ura. In če smo bili prav pridni, bral nam je naš učitelj kako povest, seveda vsak dan en kos in če je kedo rad zahajal v šolo, potem gotovo mi. Bili smo včasih mi fantje pred šolo poredni in tedaj so bila dekleta posredovalke in miriteljice, proseče nas, naj nikar ne trušimo, ker inace nam g. učitelj dalje ne bere povesti. Nakladal nam ni dosti, pustil nam je časa kaj, da si ukrepimo ude in čem več smo hlač raztrgali, tem ljubši mu je bilo, ker vodila ga je misel, da treba v prvi mladosti več telo uverstiti kakor duh. In če je v katerem med nami našel, da bi bil dober za daljne študije, ucepil mu je zgodoma že misel na „gospoda“ in stariše je pripogovarjal, če so se bali stroškov. V Celji je gimnazija, ali naš terg je več učencev vanj rekrutiral, kakor Celje, kder je izobraževališče na mestu. Spravil jih je pa tudi dovolj po tem na lepa mesta v družine. Marsikateri njegovih učencev je in bode enak koristen ud družine po svoji večji omiki.

V društvenem življenji bil je mož prav priljubljen, poznal ga je vsak po čistem značaju. Moglo je dosti gradiva se nakopičiti, da se je on vjezil, in če se je, govoril je par besedij, vzel klobuk in odšel in čakal mirnih časov in strastij. Ž njim je šel kos starega časa pod zemljo v našem trgu, lepega časa, v katerem je vse lepo prijateljsko med sabo živelo.

S odkritosrčnostjo in priljudnostjo je občeval s človeki, bil je pošten prijatelj, komu je bil.

Izvan šole se je najraje bavil v svoji družini in tej je bil dober oče. Malo je najti otrok, ki bi bili toliko gorečnostjo viseli na očetu, kakor njegov.

Cas, ki je izbudil speče Slovanstvo, odmeval je tudi v njegovih prsih in s tiho strastjo poprijel se je dela preobujenja naroda v hribih. Delal je marljivo na tem polji, ko je v našem tergu še vse bilo narodno, delal pa neustrašljivo tudi tedaj, ko so prišli tujci in zasejali med naše tržane seme narodnega razpora. V časih ministerstva Giskra - Herbst, ko je valovje razburjenih nasprotnih duhov najbolje visoko kipelo, ko je narodno nasprotstvo vse storiti smelo, ne da bi se vladni aparat kaj zmenil in branil, stal je na naši strani, ne mené se za natolcevanja nasprotne stranke, ki bi ga bila rada vtopila v žlici vode.

Devet rodoljubov je bilo tedaj v našem trgu in teh devet je po čitalničnih besedah, igrab, petju, storilo toliko, da je okoličito izbudilo in da ima zdaj narodna stranka v naših verlih kmetih dobro disciplinirano gardo. On je bil mej devetimi in njegovih otroci so združeni z drugimi dijaci zmogočili tako delo. (G. Trstenjak pravi, da se je v našem trgu prvokrat na Slovenskem slovenski igralo, igralo se je „Dobro jutro“, zgodilo se je to pod njegovim vodstvom).

Redil se je 13. januarja 1814 v Gornjemgradu, 1832 je končal pripravniške študije v Celji, bil učitelj v bizeljski grajščini eno leto, prišel potem v Bleiburg za učitelja, ostal tam do 1838. 19. junija 1838 prišel je v Laško in bil tukaj baš 36 let učitelj, umrl 19. junija t. l. Bil je 41 let 7 mesecev in 12 dni učitelj, tedaj prav lepo število let in z „Narodovim“ dopisnikom rečem: „Mož, ki je nad 41 let slov. mladino učil, ki je toliko sto mladim možgane uravnal, imel je vrednost veliko in hasek, ki ga kedo družbi dati more, ne more večji biti, kakor dolgoletno delo na polji omike“.

Tržani podali so mu 1847. leta častno meščanstvo. Dobil je sreberno medaljo in diplom od razstav v Celji in Mariboru za poljsko in hišno orodje, ki so ga njegovi učenci vsako leto za skušnjo en miniature delali in medaljo iz Moskve, poslavši i v tamošno rastavo 1867 omenjeno orodje.

Tu je življenje in delovanje blazega moža, vestno sem ga načertal. Daj nam Slovencem mila osoda veliko tacih mož in ne bode nas strah pred bodočnostjo. V varne roke bodo podajali stariši svoje otroke in patriot bode veselih očes zrl po domovji, v katerem učitelji, kakor Tone Flis radi pojó pesen:

V dolinci prijetni moj ljubi je dom,
Nikolj od njega podal se ne bom,
Pod lipo domačo najraje sedim,
V domačem veselji najraje živim.“

Zgodovina v narodnej šoli.

(Janko Žirovnik.)

IV.

Feničani.

(Konec.)

Duševne omike, kot take Feničani nejsó poznali. Oni so bili pač trgovci, kojim je bil mar le materijalni dobiček. Vendar jih je uže ta čisto gmotni nagon dovêl do znanstvene izomike. Vozé se po morji so marsikaj našli in iznašli in občevanje z drugimi narodi jim je veliko hasnilo. Bili so torej brezdvomno izmej prvih narodov, ki so imeli svojo pisavo (v našem smislu) in sicer tako, iz koje je pozneje nastala gerška. Tudi računiti in astronomijo so morali znati, ker tega jim je bilo pri kupčiji in morskí vožnji neobhodno potreba. Za umetnosti Feničani nejsó imeli okusa.

Imeli so več veselja do lepih ladij, nego do lepih dómov in tempeljnov.¹⁾ Uvetela je pa pri njih obertnija. Požlahtnovali so produkte in tudi surove fabrikate, koje so iz tujine domov vozili. Najvažniša rokodelstva so bila: barvarija (imeli so posebno izversten purpur,²⁾ fina tkarija (sidonske obleke) in izdelovanje različnega blaga za lišp in iz stekla (umetne ovratne obroče, vezeno (Stickererei) slikarijo, reči iz srebra, zlata in slonove kosti etc.)³⁾ Sicer so pa bili Feničani tudi rudarji in so proizvajali livino. Poljarstvo se nej moglo nikedar znatno dvignoti, ker je to ovirala peščena deželica. Brezdvomno so si dajali Feničani uvaževati žita iz drugih dežel. Skoro gotovo so imele nekoliko te naloge kolonije. Poleg vsega tega pa je bila ta jako obljudena deželica tako izverstno obdelana, da je bila enaka vertu. V ojske Feničani nejsó posebno čislali. Če tudi je bil večji del njih posestev z orožjem podjarmljen (kakor Ci-

¹⁾ Herder omenja: „V kakem stanu je bilo feničansko staviteljstvo, kaže nam Salamonov tempelj, kojega pač nikakor ne moremo primerjati s kakim feničanskem, ker so povelicevali dva njegova borna stebra kot êndovite stvari. Edini spominek, ki se je od feničanske stavbe ohranil so one neizmerne jame v feničanskih in kanaanskih gorah, ki značijo kakor njih trogloditovski okus, tako tudi njih nastajanje. Feničanske ladje so bile z žlahtnim lesom potablane in z buksom (pušpan) in slonovo kostjo vdelane. Njih jadra pa so bila pri posebnih slovesnostnih iz fine bombažne robe.

²⁾ Pravljica pripoveduje, da pride pes k pastirju, ko je nekedaj na morskíh obalih pasel ovce, z rudečim gobcem. Mislé, da je pes kervav, ga obríše s šopkom volne. Preiskovaje, kje da je pes ranjen, vidi, da pes nikakor nejma rane, temveč da je razgrizil nekega polža. Pastir gre enacih polžev k morju iskat in jih tudi dobi. O tej najdbi berže poročá drugim, in kmalu je ta barva Feničanom dokaj dobička donášala. Le kralj in najbogatejši ljudje so si mogli omišljati take plašče, ki so bili s purpurjem barvani.

³⁾ Iznajdba stekla se navadno pripisuje Feničanom, kar pa nej prav, ker so imeli Egipčani steklo uže veliko preje, nego njih severni sosedi.

peru, posestva v Španiji, Afriki) vendar so pozneje želeli bolje po mirnem potu posestev si pridobiti, nego pa z mečem v roci.

Najbolje nas pa zanimajo Feničani kot trgovci. Vsekako je videti, da jih je prvotno nekoliko rop zvalil na morje. Vozili so se sperva pogumno na otoke in potem na obali Gracije in Egipta. Ropali so ne le blago, nego tudi ljudi so lovili in jih potem prodajali za sužnje.¹⁾ A po malem so jeli čutiti potrebo varnosti na morji. Želeli so tudi, da bi se smeli v tujini kot trgovci naseliti. In tako je nastal red. Razvijati so jeli kupčijsko politiko na podlagi mnenja, da se po mirnem potu največ doseže. Ko so si uže upali na široko morje, jeli so se naseljevati v take kraje, kateri so se jim najugodniši zdeli za trgovstvo. Tako so osnovali kolonije, s kojih pomočjo se je feničansko trgovstvo dokaj širilo in so oni tako zaslužili ime prvih mornarjev in trgovcev starega veka. Dobivali so iz tujine različnega blaga, koje so doma izdelavali in potem drago prodajali, ali pa zamenjavali za reči, ki so bile pač veliko več vredne, a njih posestniki (tujci) tega vedeli nejsjo.

Če si konečno ogledujemo sad socijalnih in državnih uredb v Feniciji, vidimo, ka so omenjene uredbe prouzročile, da je Fenicija cvetela in bila polna blagostanja in kulture. Uže število in razpostava mest nam to nekako spričuje. Velika mesta (Aradus, Antaradus, Tripolis, Biblus, Beritus, Sidon in Tirus) so bila po vsej deželi lepo razstavljena, dočim so mala (Sarefta, Botris, Ortozija, Ornitopolis, Palatirus, Ptolemais, Dora, etc.) koja vsa so bila imenitna radi svojih tovarn, obertnije in rokodelstva, polnila prostor, ki je ostajal med velikimi. To je bilo, tako rekoč, vse le éno mesto, ki se je razprostiralo po vseh obalih in otocih. S temi mesti so bile v zvezi luke, v katerih je bilo krasno brodovje. Vse to je gotovo bilo v stanu spričevati neizmerno bogatstvo in moč Feničanov, in na potnika, ki se je približeval po morji, najizverstniši utis narediti. A — ne samo do blagostanja, nego tudi do materijalne moči so dospeli Feničani po svojih socijalnih uredbah. Kako bi se pa bili sicer mogli tako dolgo ustavljati tujim sovražnikom? Če tudi nej posebno verjetno Nebukadnecarjevo obleganje mesta Tirusa nam je pa bolje znano sedemmesečno obleganje istega mesta po Aleksandru Vélíkem, ki bi se bil skorej zastonj trudil, če bi bili Feničani složni. A mesto je padlo in Feničani so kot samostojni narod izginili iz zgodovine. Oni so pa bili tistih redkih narodov, kojih pad je uzročil posebno zunanji vihar a ne notranja organizacija.

¹⁾ Uže Homer je dejal, da je Feničan: „goljufen, prekanjen človek, ki ljudem veliko hudobnega čini.“

Učni
za trirazredno

Nauk	I. razred.		II. razred.	
	Š o l s k o			
	1.	2.	3.	4.
Zemlje pisje.	—	—	Stanovališče in okolica. Razvijanje glavnih pojmov fizičnega zemljepisja. Družina, občina, okraj, ves, trg, mesto. Znamenitosti bivališča z ozirom na zgodovinske spominke. Prirodne, industrija, trgovina, stavbe itd. Načrt kraja in zemljevid okolice. Dnevni in letni časi. Po glavni strani sveta.	Obširnejši pogovor o okrajnem glavarstvu v fizični in političnem obziru, v fizični in duševni omiki. Obzorje, glavne in postranske strani sveta. Natančno zavedanje okrajnega glavarstva. Zemljevid od tega; razumevanje zemljevida, posebno gorá.
Zgodovina.	—	—	Male povesti iz splošne in domovinske zgodovine.	Primerne povesti iz splošne zgodovine okrajnega glavarstva.
Petje.	Vaje v posluhu v razločevanju glasov (visoko, nizko.) Vaja enoglasnih pesnij.		Nadaljne vaje posluha, petje pesni večjega	

načert (Konec)
narodno šolo.

I e t o.	III. razred.			
	5.	6.	7.	8.
	Štajersko v fizičnem in političnem pogledu. Fizična in duševna omika dežele. Pregled avstrijskih alpskih dežel, kolikor treba v popolno umevanje Štajerske.	Globus z njegovimi najvažnejšimi črtami in točkami. Obnebnje, kopna zemlja in voda, deli zemlje, morja in otoki sploh; národi, njih omika, državne in verske oblike. Spregled drugih zemeljskih delov. Obravnava o evropskih srednjemorskih deželah, kolikor je treba za umevanje zgodovine.	Evropa, posebno srednja Evropa. Avstro - Ogerska, kolikor treba pri zgodovini.	Avstro-Ogersko temeljito in obširno — posebno Štajersko. Najvažniše iz zvezdoznanskega zemljepisja Primerjevalno ponavljanje cele tvarine.
Životopisi imenitnejših oseb ter povesti iz avstrijske in splošne zgodovine. Povesti, ki se tičejo glavnih dogodov štajerske zgodovine.	Zgodovinski odlomki iz stare povestnice.	Zgodovinski odlomki iz srednjega in novega veka, s posebnim ozirom na Avstro - Ogersko.	Ponavljjevalna sestava vse zgodovinske tvarine. Kratek obris ustavnoslovja.	
triglasa, enoglasue obsega.	Teoretičen poduk v petji. Znanje glask. Vaja eno- in dvoglasnih pesnij po glaskah.			

Nank	I. razred.		II. razred.	
	Š o l s k o			
	1.	2.	3.	4.
Živo- to- vanje. (Telo- vad- ba.)	<p>Redne vaje: nastop, namer, obrat verste, hoja po taktu. Pribja hoja (Schrittwechsel) na mestu in z mesta, hoja in protihoja s ploskanjem rok in teptanjem nog.</p> <p>Proste vaje: vaje z nogami, rokami, trupom, vratom, ramami, persti.</p> <p>Pozneje vaje za uterjevanje členov v vzdigovanji in spuščanji, s kolebanjem in kroženjem s porabo takta;</p> <p>Vaje v obračanju in skakanji. Telovadne igre.</p>		<p>Redne vaje: Korakati po taktu in pribje, menjaje z lahkim in močnim stopanjem. Popolni obrat na mestu in z mesta. Preobrat proste verste s postranskimi sprednjimi in zadnjimi verstami. Natančno zaznamovanje postranskih in vstričnih verst. Pomikanje posamesnih verst pri hoji in tekanji.</p> <p>Proste vaje: Zložene proste vaje pri koračni in napadni stoji z vajami trupa, rok ter z vajami s palico pri spodnji in gornji legi rok. Razne vaje v hoji, tekanji, skakanji in poskakovanji. *</p>	
Ženska ročna dela.	—	Pletenje.	Kackanje. (Häckeln.)	Pletenje, ponavljanje pletenja nogovic. Napletanji in vpletanje.
Gospo- dinj- stvo.	—	—	—	—

leto.	III. razred.			
	5.	6.	7.	8.
	<p>* Vaje na orodji: V 5. letu proste vaje z naročniki, v lezenji in plezanji po vodoravnih in navpičnih lestvicah, po navpičnih in poševnih ploščah odrenice. Upiralne vaje na poševnih lestvah.</p> <p>Sestava skupnih verst z uverstovanjem poleg, spredi in zadi.</p>			
<p>Redne vaje: Preobračanje čerte (vstrične) v steber (postranska čerta) in narobe na mestu in z mesta z uverstovanjem poleg, spredi in zadi. Sestava odprtih verst postranskih in vstričnih s polovičnim, celim in dvojnanim razstopom s pomikanjem naprej in nazaj.</p> <p>Proste vaje: Proste vaje v zvezi z vajami s palico v koračni in napadni stoji itd. Viharno (močno) skakanje kvišku v daljavo in globočino. — Vaje z upogljivimi rutami ali kratko vervjo s poskakovanjem na mestu, pri hoji, tekanji in skakanji.</p> <p>Vaje na orodji: Daljne vaje v ročih, lezenji, plezanji, vaje v stezni, pripogibni upori in v upertej legi s kerčenjem rok v komolci. Tekanje v kolobar. Navadne vaje v kolebarji pri stegnjeni in odperti vesi. Krožiti s trupom na ročih. Vaje v skakanji na kozla ter proste vaje na upirovalnem drevesu.</p>				
Bilježiti (zaznamovati,) nekateri tapeserijski u- bodi in zglede pletenje.	Zanjhati, vesti čerke in mrežiti.	Šivati.	Urezovanje, kerpanje perila.	
—	Pogovor o rabi (blagu), ki se rabi pri ženskem delu. Pogovor o ročnih delih in njih mno- goteri porabi.	Stanovanje in njegov upliv na zdravje. Obleka in perilo. Kurjava in svečava. Orodja in druge priprave pri gospodinjstvu.	Hrana (živež). (Lastnosti, naku- povanje, poraba in shranjevanje). Skrb za otroke in bolnike. Lastnosti dobre gospodinje. Skupno ponavlje- vanje.	

Dopisi.

Iz mariborske okolice. Zastopnikov slovenskega šolstva in učiteljstva pri deželni učiteljski konferenci v Gradci čaka velika naloga. Pred vsem bi se po mnenju večine slovenskega učiteljstva in ljudstva za to potegovati morali, da se v naši šoli ne bo toliko nemščine vrivalo, kajti tujščina ne spada v narodno šolo, kar so slavni pedagogi uže sto in stokrat izrekli. Sedanji čas in sedanji slovenski narod terja, da se pri nas, kakor po vseh šolah, materinščina pridno goji, da se za njo porabi toliko časa, kolikor pač na Nemškem za nemščino. Če pa naši zastopniki sklenó, da se ima tudi nemščina v večji meri pri nas učiti, potem prestopijo oni sedanje izgledne načerte, in slovenski mladini in slovenskim učiteljem naložé večje breme, nego ga imajo nemški učitelji. Tudi nejsmo za to volili svojih zastopnikov, da bodo nam več dela in dolžnostij nalagali. — Drugo, za kar naj bi se naši učitelji v Gradci potegnili, bile bi slovenske šolske knjige. Učitelji naši naj od vlade zahtevajo, da naj vendar enkrat kaj stori, da dobimo boljših in več slovenskih knjig za naše narodne šole. — Važna zadeva je tudi en prost šolski dan v tednu, kakor je po večini po šolah na vsem Štajerskem. Vsled štajerskih učnih načertov bi pa četertek moral odpasti, kar razmeram po kmotih nikakor ne ugaja in sicer niti mladini niti učiteljem. Po dežli imajo otroci po 1—2 uri hoda do šole. Ali se li izplača, da otrok dvakrat na teden (v sredo in saboto) tako daleč pride samo zavoljo dveh šolskih ur? Učitelji pa na ta način zgubé tudi dan, ob katerem so imeli svoja zborovanja. Če ta dan odpade, zmanjševale se bodo učiteljske skupščine vedno bolje in bolje.

Zastopniki slovenskega šolstva morajo pa tudi v Gradci na dalje to terjati, da se izgledni učni načerte za slovenske šole priredijo in uredijo. Pri učnem predmetu „Unterrichtssprache“ je v načertih umeti nemščina. Za slovenski jezik je tu sestaviti posebno učno postopanje, katerega je treba tudi za nemščino na onih šolah, kjer bo učni predmet. Sicer je pa sploh treba, da se učni načerti za slovenske šole v slovenskem jeziku izdajo.

Iz Zagreba. (Predragi bratje in tovarši!) Kakor Vam je znano, imeli bomo hrvaški učitelji 25., 26. in 27. t. m. splošni svoj zbor v Petrinji.

Pri povelju naše skupščine v Zagrebu l. 1871. so bili Slovenci prvi, ki so nam prijazno v velikem številu podali roko, ter se z našim delovanjem po bratovsko zanimali.

Nadejamo se, da je tudi zdaj med nami ljubezen ravno tista, kakor poprej in da bo zopet naš premili in predragi brat Slovenec prvi, ki bo v naše kolo iztekkel, ter nas zopet z bratovsko ljubeznijo spromljal pri našem delu.

Pri nam je veselej in pogumneje, kedar vidimo verle naše brate okolo sebe.

Pridite torej vi, verli sinovi premilih nam slovenskih planin in dolin, pridite, da Vam zamore brat Hrvat zopet podati svojo roko in Vam s svojo gostoljubnostjo postreži.

„Pristopnice“ dobivajo se pri „mjestnem odboru II. obč. her-

vatske učiteljske skupštine u Petrinji" po 1 gld. Vožnja na željeznicah in parobrodih znižana je za 33°/_o. Skerbeli smo, kolikor se je dalo, da bude ne le duševne hrane, ampak tudi prijetne, hrvaške zabave.

Pomoz' Bog!

V Zagrebu, 8. augusta 1874.

Za centralni odbor II. obće hercotske učiteljske skupštine:

Predsednik: **Ivan Filipovič.**

Tajnik: **Ljudevit Tomšič.**

Slovstvo.

(Schubert, Lesebuch für Volks- und Bürgerschulen) v zalogi Hölder-ja na Dunaji je za nemške šole prav dobra nemška čitanka. Pogledali smo skerbno to marljivo sestavljeno knjigo, ki je uže v 4 delih izdana, in moromo jo priporočati nemškim šolam in tudi sestavljateljem novih slovenskih čitank, da bi si to nemško berilo vzeli za izgled.

(Lese- und Sprachbuch) od J. Heinricha v Pragi, v založbi F. Tempsky-ja je tudi kaj dobra nemška čitanka z dodanimi slovniškimi vajami, ki ima mnogo lepih slik za pojasnjevanje beril. Cena tej čitanki je vendar-le 50 kr.

(Šolsko sporočilo višje dekliške in glavne šole v Karlovcu ima na čelu lep sestavek „Ptico“, kojega spisatelj je ravnatelj Terstenjak. Na ondotni šoli podučeva 7 učiteljev in 6 učiteljic. Šolske mladine je bilo vse vkup 495. Pri tej šoli se kaže prav lep napredek, kakor tudi sploh hervatsko šolstvo in učiteljstvo verlo napreduje.

(Ministerijalne izgledne učne načerte) je izdala v posebni knjižici založba Pichler-jeva na Dunaji. Učitelj, ki treba take priročne knjige, naroči si jo hitro, a glej izgled nemške natančnosti — v knjigi zastoj iščeš učenega načerta za dvorazredne šole. Knjiga je s tem vsa pokvarjena, a za učitelje na dvorazrednih šolah nema nobene vrednosti.

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“) ima sedaj sledeče časnike na razpolaganje, koje dobiva v zameno za „Slovenskega učitelja.“ (Vsakemu družabniku našega društva, zlasti bližnjim jih odbor rad tudi na dom pošilja.) 1) „Slovanski pedagog,“ 2) „Napredak,“ 3) „Školski prijatelj,“ 4) „Učiteljski tovariš,“ 5) „Kärntnerisches Schulblatt,“ 6) „L. Schulzeitung“ (posuja je g. Žirovnik), 7) „Bukovianer pädagogische Blätter,“ 8) Zora, 9) „Besednik,“ 10) „Vertec,“ 11) „Kmetijski listi“ (daja g. Lapanje) 12) „Slovenski narod,“ 13) „Slovenski gospodar,“ 14) „Soča“ (posojuje g. Pernišek), 15) „Glas,“ 16) Paedagogische Zeitschrift (posojuje g. Postružnik), 17) „Slov. Tednik“ (posojuje g. Pernišek). Pravi udje „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“ so (po abecednem redu) ti-le gg.: 1) Anderluh Gregor, učitelj v Slivnici pri Šmarji; 2) Brinšek Jože, nadučitelj v Šmarji; 3) Böheim France, učitelj v Kozjem; 4) Cviren France, učitelj v Žusmu; 5) Čížek Jože, učitelj v Pilštanju; 6) Drozeg, učitelj v Koprivnici; 7) Eberl Anton, učitelj v Polji; 8) Flis Slavko, učitelj v Hrastniku; 9) Hebernik Ivan, učitelj v Dobovi; 10) Jamšek France, c. kr. šolski nadzornik v Rajhenburgu; 11) Jurkovič France, učitelj v Šmarji; 12. Kunšič Ivan, učitelj v Brežicah; 13) Kline Josip, učitelj v Artičah 14)

Kramar France, učitelj v Kapeli pri Brežicah; 15) Kokot Anton, učitelj v Pesicah; 16) Knježar, učitelj pri sv. Petru pod Gorami; 17) Kregar Boštjan, učitelj pri sv. Antonu pri Rajhenburgu; 18) Kristan Anton, učitelj pri sv. Petru pri Šmarji; 19) Končan, učitelj pri sv. Hemi; 20) Kovačič Stefan, nadučitelj v Središči. (Dalje prih.)

(Ministerjalni učni načerti) razločujó se v marsičem od naših štajerskih. Razlike o oddelkih smo uže omenjali v 4. številki. Razlika je pa tudi pri številu ur pri posameznih predmetih, kakor tudi pri skupnem številu ur na teden. Na nižji stopinji zahtevajo ministerjalni načerti le 18 ur, štajerski 22 ur; na srednji stopinji min. 21—25, štajerski pa 24—28. Pri ministerjalnih nastope realije stoperv v 4. letu kot somastalen nauk, pri štajerskih uže v 3. letu. Po ministerjalnih se ima po vseh razredih v lepopsiji poučevati, po štajerskih pa samo v spodnjih itd. Tudi tvarine zahtevajo ministerjalni načerti skoraj manje, nego štajerski. Učitelji se bodo sigurno rajše ravnali po ministerjalnih, kaj bo pa deželni šolski svet k temu rekel, tega ne vemo.*)

(Za pripravljevalne tečaje) pri učiteljskih v Gradci in Mariboru se je uže 150 učencev oglasilo. V prihodnje ne utegne tedaj več učiteljev pomanjkovati.

(V Rotweinu) pri Mariboru je dogotovljeno šolsko poslopje, ki je sezidano popolnem po izgledu šolskega poslopja na dunajski razstavi. Poleg šole je tudi 900⁰ velik vert. Za časa našega zborovanja v Mariboru hočemo si to šolo ogledati.

(„Slovanski pedagog“ o našem listu.) Med tem, ko nekateri naši sobrati (klerikalni in nemškutarski) naše podvzetje (društvo in list) nevoljno in serpo opazujó, pišo pa naši česki kolege kaj pohvalno o našem delovanju. „Slovanski pedagog“ ima v svojem 4. sešitku več drob- tin, vzeti iz „Slovenskega učitelja“ in se mej drugim tako-le o nas javi: „Slovinske učiteljstvo ma v Krajinsku, kde většina obyvatelstva jest národnosti slovinské, težké postaveni, za nynejších Slovanstvu nepřiznuyeh pomerů; tím větší chvály hodno jest slovinské učitelstvo v Štyrsku, kde jsou Slovinci v menšine, že zarazilo si družstvo pedagogické a založilo list k hajení zájmů slovinskych na roli školské. Přejeme mu z pina srdce, aby statečné počínání jeho blahodárné ovoce přineslo pro národ Slovinský.“

(V Gorici) namerava vlada uže v prihodnjem šolskem letu deklšísko šolo — z nemškim učnim jezikom ustanoviti. To, namreč nemščina z ozirom na Slovence in Lahe, ondi bivajoče, je pač nepedagogično, da si je šole jako treba.

(V Tolminu) na Goriškem namerava goriški deželni šolski svet pripravljevalni razred za učnit. izobraževališče napraviti. Dobro, samo ondotno narodno šolo treba popred za nekaj razredov razširiti.

(V Ljutomeru) je letos daroval krajni šolski svet 21 gld. in drugi šolski prijatelji 29 gld. 20 kr. za šolsko sporočilo in šolsko veselico, s katero se šolsko leto sklepa. Hvala darovateljem!

(Okrajni učiteljski bukvarnici) v Ljutomeru je daroval blagorodni g. vitez dr. Močnik v Gradci 72 prav dobrih šolskih knjig. Bukvarnica šteje zdaj uže 103 knjige.

(Sloveskih šolskih knjig) je c. kr. založba knjig na Dunaji lani tisoč 108 razprodala. Lepo število.

(Ogled merličev) po učiteljih je na Kranjskem prepovedan. Prav je. („Afterpedagogi“) se pač morejo imenovati ljubljanski učitelji, ki so skenili, da se ima 3. nemška slovnica, ki je, kakor znano in pravo, slovenski pisano, na nemško prestaviti. Se-ve, nemščino z nemščino učiti, je nakrajši pot do germanizovanja — a ne za dobro učenje nemščine.

(V Gradci) bode letos od 19. avg. — 30. sept. nadaljevalno učiteljsko izobraževanje za pozvane učitelje iz vsega Štajerskega.

*) Zda se o tem poseben odsek posvetuje.

(V Gorici) bode meseca septembra in oktobra kmetijska šola za primorske in dalmatinske narodne učitelje.*)

(Občni zbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer.“) Zarad zabave s petjem (koncert) prosijo se vsi učitelji pevci, ki se bodo zbora udeleževali, da bi izvolili pri petji sodelaviti, in nam o tem poročati s tem dostavkom, kateri glas pojó, da si jim potem dotični glasi pošljejo. Zaradi stanovanja (prenočevanja) bode odbor posestnike hotelov za znižano ceno prosil. Zaradi tega in zaradi skupnega obeda je treba odboru vsaj nekaj dni podred število udeležencev znati, zato prosimo, da nam vsak udeleževatelj vsaj do 15. septembra piše. Več o zborovanju priobčujemo prihodnjič.

(Sklep šolskega leta) bode v ljutomerskem okraju še le 19. septembra. (Terda določba tega okrajnega šolskega sveta), v mariborskem okraju pa vendar uže 12. septembra, v okrajih celjskega glavarstva menda še pred.

(V mariborskem okraju) je razun g. Rošker-ja voljen g. Tribnik, nadučitelj v Selnici v deželno učit. skupščino, a ne g. Müllner, kakor smo enkrat poročali.

(Kmetijska šola za učitelje) bode letos v Gradci za 19 štajerskih in 6 kranjskih učiteljev. Začne se 24. avgusta. Isti učitelji, kakor letos, bodo šli tudi v prihodnjem letu še v to šolo.

(V Idriji) so vse tiste službe, katere smo omenjali v dopisu iz Idrije v 3. številki „Učitelja,“ še enkrat razpisane. Čujemo, da se je malo prosilcev oglasilo. Z ozirom na nizke plače (400 in 500) je bilo uže to naprej videti. Naj se razpišejo učiteljske službe po 1000 glđ. (kakor imajo učitelji na vadnicah in mnogo nadučiteljev po Štajerskem in obojem Avstrijskem), gotovo bode potem več in dobrih kompetentov.

(Vabilo.) Učiteljsko zborovanje v Ljubljani. Vdovsko učiteljsko društvo bode imelo občni zbor 10. septembra t. l. Na devnem redu bode a) poročilo tajnikovo in blagajnikovo; b) izvanredna podpora neke vdove; c) volitev pregledovalcev računá; d) volitev predsednika, blagajnika in 7 odbornikov. Ako bi občni zbor slučajno ne bil sklepovalen, nastopi §. 25. dr. pravil. — Slovensko učiteljsko društvo bode imelo ravno ta dan (10. septembra) svoj občni zbor. Na dnevnem redu bode: a) poročilo tajnikovo in blagajnikovo; b) preuredba društvenih pravil; c) predlogi posameznih udov. Kdor o poslednji točki hoče kaj govoriti, naj to naznani odboru do 1. septembra, da se bode na dnevni red postavilo, sicer drugi, kakor odborovi predlogi ne pridejo na dnevni red, ker bode zbor le občni zbor slovenskega učiteljskega društva. Pri vas, slovenski učitelji in čiteljski prijatelji, je tedaj, da pokažete, ali vam je kaj mari za društvo, katero ima svoje častitljivo ime po narodu, kateremu služite. — Ravno ta dan precej za slov. učiteljskem društvom bode imela tudi „Narodna šola“ svoj prvi občni zbor. Blagajnik in tajnik bode obširno poročal o delovanji tega društva od tega časa, ko se je v Ljubljano preselilo, in je začelo delovati z 1873. letom. Slovensko učiteljsko društvo in Narodna šola niste imeli lansko leto občnega zbora, tem več pričakujemo letos obilnega udeleževanja svojih tovarišev in prijateljev. Ako hoče namreč naroden učitelj imeti veselje do dela, mora najti pri narodu podpore in zavetja, sicer dela brezuspešno, in njegova delavnost je zgubljena in samič bele vrane se hitro postrelé. Narodni učitelj gleda tedaj zaupljivo v narod, za katerega dela in se žertvuje. Brez boja pa ni zmage; brez požertovalnosti ni vspeha, in kdor ne seje, tudi ne žanje. 10. septembra, na dan zborovanja bode ob 8. uri pri sv. Jakobu sv. maša. Najprej bo zborovalo vdovsko društvo ob 9. uri, potem pride na versto učiteljsko društvo in poslednjič pa „Narodna šola.“ — Zborovalo se bode v prostorni gostilnici pri Virantu na st. Jakobskem tergu h. št. 139. Domoljubni učitelji pridite obilo!

*) Tudi nekaj kranjskih učiteljev ide v Gorico.

(Prvi občni zbor „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“). Vodstvo južne železnice je z dopisom od 12. avgusta udeleževalcem našega zbora dovolilo za $\frac{1}{3}$ znižano ceno po vseh postajah od Gradca do Tersta, od Beljaka do Maribora, od Zagreba do Zidanega mosta, od Kaniže do Pragerskega in sicer za vožnjo v Maribor in nazaj. Ker se je treba radi tega pri postajah spričati, izdalo bode v ta namen društvo „pristopnice“ za vsakega udeleževalca. Take „pristopnice“ se bodo dobivale pri odboru v Ljutomeru od 25. t. m. do 15. septembra in sicer plačajo zanje družabniki 20 kr., nedružabniki 30 kr. Gg. udeleževalce opomnimo, da se morajo te „pristopnice“ na postaji, od koder se odpeljejo, in v Mariboru „prestemljati.“ Ta znižena cena velja od 19. septembra do inkl. 24. septembra.
Zač. odbor.

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Štajerskem: G. Jakob Šerak, nadučitelj pri sv. Lenartu nad Laškem; g. Julij Škoflek, podučitelj v Grižah; g. Anton Kvas, podučitelj pri sv. Petru v gornji Radgoni; g. Praprotnik, podučitelj v Selnici pri Mariboru, g. J. Trobaj, učitelj v Fravhajmu.

Na Kranjskem: G. Luka Knifec, nadučitelj v Teržiču.

Razpisi učiteljskih služeb po Slovenskem.

Na Štajerskem: 2 podučiteljske službi in ena služba podučiteljice v Mariboru s 640 gld. (oziroma 480 gld.) do 20. avgusta na mestno š. svetovalstvo. Podučiteljska služba v Fravhajmu s 330 gld. in stanovanjem s pohištvo vred. Učiteljska služba v Preborji s 550 gld. prostim stanovanjem in eno veliko njivo v poboljšek. Podučiteljske službe v Kozjem (Drachenburg) s 480 gl., na Planini (Montpreis) s 480 gl. in Pilštanju (Peilenstein) s 440 gl., pri sv. Petru pod sv. Gorami (St. Peter bei Königsberg) s 440 gl., v Podsredi (Hörberg) s 440 gl., do 15. septembra. — Vse te službe so v Kozjanskem okraju (Drachenburg). — V Brežiškem okraju (Rann), podučiteljska služba na Bizelskem (Wisell) s 440 gld., ali pa 330 gl. remuneracije in 100 gl. osebne priklade do 10. septembra. — Nadučiteljska služba v Ribnici s 650 gld. in stan.

Na Kranjskem: Učiteljske službe Podragi, na Planini, Vremu v Ternji, Postojni, Colu in Razdertem, (postojnski okraj) s 400 gld. do konca avgusta. — Učiteljska služba v Selcih (okraj Kranj) s 400 gld. in v Kranji s 500. do 24. avg. pri krajnih š. svetih. Služba učiteljska (580 fl.) in učiteljice (431 fl. 50 kr.) v Kamniku do konca avgusta. Nadučiteljska služba v Vipavi (600 gld. in stanovanje) do 30. avgusta. Nadučiteljska služba (780) ali učiteljska (500) v Kočevji do 11. septembra. Učiteljske službe v Kopanji, Weisenfelsu, Ribnici, Laščah, Soderšici, Loškem potoku, Getenici s 400 gld. in stan. do 12. septembra.

Popravek: Na strani 72. št. 5. „Slov. učitelja“ v tretji opombi čitaj mesto Lebevel: **Lelevel.**

Nekateri p. n. gg. pravi družabniki našega društva so poslali samo 2 gld.; prosimo je, da bodo pri priliki še 50 kr. doposlali. Vabimo pa tudi štajerske naročnike (učitelje), da se nam s pošiljativjo 50 kr. kot pravi udje pridružijo.

P. n. naročniki, katerim ne dojde kaka številka, naj jo blagovole v nefrankovanem listu reklamovati.